

1. „Parkimine Tartus on naljast kaugel. Keskajal pargiti Tartus kasukaid, nüüd pargitakse autosid. Tartu nahaparkalitest on aja jooksul saanud parkimiskontrolörid. Tartu on tegelikult maailma parkimispealinn – just siin võeti 2000. aastal kasutusele maailmas esimene mobiilse parkimise teenus. Ühtlasi on Tartu kesklinnas Teise maailmasõja aegse hoonete hävingu tõttu tõepoolest palju parke. Ka Tartu parkides on aeg-ajalt nahka pargitud. Praegu on parkides autode parkimine keelatud, kuid luuletamine see-eest lahedasti lubatud. Tartu luuleparkide legendaarseks parkimiskontrolöriks on alati olnud Artur Alliksaar, kelle eluaeg jäi aastate 1923 – 1966 vahele.“ **Kes nii kirjutab?** Berk Vaher on üht tema teostest arvustades öelnud ta kohta, et ta on eesti postmodernistliku kirjanduse vembuvana *par excellence*. Seesama teos nimetati ka Tartu 2013. aasta kultuurisündmuseks.
2. **Milline hüüdnimi ühendab USA presidendi ametiautot, wrestlingu- ja MMA-staari Brock Lesnarit, Jamaica jooksjat Yohan Blake'i, Sitsiilia maffiabossi Salvatore Riinat, üht Disney multikategelast jpt.?**
3. Inglise laevakapten William Bligh saadeti mässajate poolt paadiga (ja mõnede ustavaks jäänud meestega) avamerele, kuid imekombel jäi ta ellu, olles läbinud ca 6500 kilomeetrit. Mässajad jäid paikseks Pitcairni ja Tahiti saarel. **Mis nime kandis see laev, millel mäss toimus?**
4. Spordis juhtub harva, et ühes võistkonnas on täpselt ühe ning sama ees- ja perenimega võistlejad. Välismaailmas tuleb seda ette. Võtame näiteks 1986 jalgpalli-MMi Inglismaa Gary Stevensid ja lühirajaisutamise Yang Yangid. Eestis on vastukaaluks olnud rannavõrkpallipaar, kes mängis koos 29. aprillil Värska Originaali sarjas. Vanem, 35-aastane nimekaim on olnud Eesti meister Tartu Pere Leiva ridades ja Rootsi karikavõitja, hetkel SK Saarde treener. Noorem, 34-aastane nimekaim töötab AHHA-keskuse haldusjuhina ja on olnud Eesti esiliiga võitja Eesti Maaülikooli esindades. **Kes?** Vastata nii ees- kui perekonnanimega (1 + 1 punkti).
5. **Helilooja?**

6. Irvhambad on muianud, et Eesti 200 seltskond tähendab laiendatud Tartu tümpsubändi Up 'n Down. Eesti 200 tegevjuhiks on Hendrik Raave. Eesti 200 eestvedajaks ja kõneisikuks on aga kujunenud bändi kunagine märkamatum liige. **Kes?**

7. **Mis aasta?** (+/- 1 a, 1 p)

- Ei antud välja ühtegi Nobeli auhinda.
- Lõppes Ecuadori sõda Peruuga, Ecuador kaotas selles sõjas märkimisväärse osa territooriumist.
- Paul Keres võitis Eesti meistrivõistlustel males kõiki oma vastaseid ja sai meistritiitli 15 punktiga 15-st.
- Surid Ludvig Puusepp, Ants Laikmaa, Kaarel Eenpalu ja Ants Piip.
- Sündisid Stephen William Hawking, Mohammad Ali, Ada Lundver ja Toomas Savi.

- 8.

Selle putukate perekonna suurimate esindajate ladinakeelne nimi *Deinacrida* tähendab tõlkes „kohutav rohutirts“. Arvestades, et ta täispikkus võib ulatuda 20 cm (kehapikkus kuni 10cm) ja raskeimate isendite kaaluks on saadud 70 gr, siis võib seda täiesti õigustatult lugeda. **Mis nime all on need Uus-Meremaa putukad rohkem tuntud?**

9. See Taani päritolu näitlejanna (1963) sai kuulsaks Sylvester Stallone naisena (1985-87). Tegi kaasa ka Stallone filmides „Red Sonja“ ja „Cobra“. Stallone tema karjäärile hoogu ei andnud, naine on Sly'd süüdistanud pigem vastupidises. **Kes?** Viimati tehti temast pikemalt juttu tänavu suvel, kui ta sai 54-aastasena emaks.
10. Tänavu suvel otsustas IHF selgitada välja aasta parima mängija. Kandidateerisid šveitslane Andy Schmid, horvaadid Domagoj Duvnjak ja Luka Cindric, prantslane Nikola Karabatic ning norralane Sander Sagosen. Paraku osutus meedia ning fännide huvi, kelle õlule see hääletamine seati, rohkem kui leigeks ning niimoodi parim mängija välja selgitamata jäigi. Viimati juhtus nii 1993. aastal. **Mis spordialast on jutt?**

11. **Millise vastloodud valla vappi näete?**
Vallale nime andnud külas elab umbkaudu 70 elaniku.

12. Sarnase nimega tähtkuju oli olemas juba vanadel babüloomlastel, aga vahepeal loeti seda ka Skorpioni sõrgadeks – sellest tulenevalt on tema kaks heledaimat tähte senini tuntud nimedega Zubeneschamali ja Zubenelgenubi („Lõunapoolne [skorpioni] sõrg“ ja „Põhjapoolne [skorpioni] sõrg“) – kuni Julius Caesari käsul moodustati tänini kasutusel olev tähtkuju, mille nimi ülekantult pidi tähistama ka teda ennast kui valitsejat. Tähtkujusse kuulub ka täht koodiga HD 140283, hüüdnimega Metuusala, mis on üks vanemaid, võimalik et vanim teadaolev täht. **Milline tähtkuju?**
13. Kuigi enamasti süüdistatakse teiste lindude pesadesse munemises kägu, on siiski ka üks levinum lind selle teoga teadlastele vahele jäänud. Tegu on käost väiksema linnuga, kes tungib võõrasse, kuid oma liigikaaslaste pessa, lõhub seal ühe muna, et kurna suurus jääks samaks ja muneb uue muna asemele. **Kes on see osav laulumees, liigisese pesaparasitismi harrastaja?**

14.

Millist nime kannab see inglase satiirisari? Peategelasi kehastasid David Walliams ja Matt Lucas. Poliitiliselt ebakorrektsel huumoril täis sari algas sõnadega: „Meil on kraanivesi juba üle kümne aasta, maalune tunnel Perusse ja need olime meie, kes leiutasid kassi.“

15. Kuulete multikeelset hitti “Fade to Grey” aastast 1980, millega pandi alus uusromantikute muusikastiilile. Loo kaasautoriteks on küll Ultravoxi härrad Billie Currie ja Midge Ure, kuid bänd on teine. **Mis kooslust kuulete?**

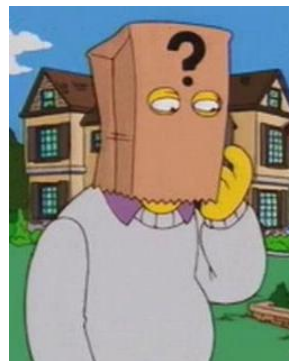
16.

See 1828 asutatud Prantsusmaa üks vanimaid parfüümikodasid on teinud parfüüme Briti kuninganna Victoria ja Hispaania kuninganna Isabella II jaoks. 20. sajandi kuulsate lõhnade seas on näiteks Mitsuko, Shalimar ja Samsara. Samas, lisaks kuninglike lõhnade valmistamisele on see firma kuulnud ka seetõttu, et nad panid esimestena huulepulga kuulikujulisse hoidjasse. **Mis firma?**

17. Käesoleva aasta teatriauhindade jagamisel sai lavastaja auhinna ning teatrikunsti eriauhinna näidend „BB ilmub öösel“, mida mängiti Tapa jaamahoones ning selle vahetus ümbruses. Etendus toimus ühe Tallinna ja ühe Tartu teatri koostööprojektina ja publikut kogus ta samuti Tallinnast ning Tartust – mõlemalt poolt toodi rahvas rongidega kohale ning esimese osa etendusest moodustas kõrvaklappidest lastav kuuldemäng. **Millise kahe teatri koostöös see teos sündis?**

18. See ameerika kirjanik on mütoloogiline tegelane sellegipoolest, et teda pole keegi kunagi avalikult näinud. Vististi ainus foto temast pärineb aastast 1957, mil tulevane kirjanik astus mereväkke. Kord näitas CNN rahvahulka, kus oleval olnud ka küsitav kirjanik, mispeale helistas ta kohe telekanalisse ja palus seda edaspidi mitte näidata. Tema kõige kuulsam avalik ilmumine on toimunud telesarjas «Simpsonid», kus tal oli paberkoht peas. Tema põhiteost „Raskusjõu vikerkaar“ on võimalik lugeda ka eesti keeles. **Kes?**

19. See kirjanik (1929-1996) proovis juba üliõpilasena kätt lasteraamatu kirjutamisel ja lasteaiakasvatavast ema nõuannetele tuginedes valmis nn eeskuju ja tagakuju jutt «Nii või naa?». Kirjastusele see huvi ei pakkunud, aga juhtus nõnda, et raamatukogu lähetas tulevase kirjaniku Moskvasse Lasteraamatu Majja mingile nõupidamisele ja ta võttis vene keelde ümber pandud käsikirja sinna kaasa. Leidus huviline ja soovitaja ning «Tak ili ne tak?» ilmus aastal 1954 Moskvas, raamatut müüdi kirjanike liidu kongressi eel ja seda ostsid ka väliskülalised. Nii ilmus raamat järgmisena poola ja ukraina keeles ning alles 1957. aastal eesti keeles. **Kes oli see kirjanik, kelle esikteos ilmus algselt hoopis venekeelsena?**

20. **Esitaja ja autor?**

21. See Põhjamere saar (mööna ajal poolsaar), mida tuntakse ka nime all Holy Island (Püha Saar), oli palverändurite sihtkohaks ja sellel asus rikas klooster, mille rüüstamist viikingite poolt 793. aastal peetakse mõnikord ka viikingiajastu alguseks. **Kuidas on saare nimi?**

22. Kui öeldakse ..., siis võidakse selle all mõelda köögimasinat, millel on erineva paksusega lõikurid toiduainete viilutamiseks ning ribastamiseks. Sageli kutsutakse seda ka „jaapani ...“, sest selle köögiriista idee olevat pärit Jaapanist. Kui öeldakse ..., siis võidakse mõelda aga hoopis ka üht pilli. Eesti 100. sünnipäeva puhul korraldati saja seesuguse kontsert. **Milline sõna käib punktiirile?**

23. Läti raha lattu on omadega läbi aastast 2014. Kuid, kas mäletate, kes oli ainus realselt olemas olnud inimene, kes jõudis ka paberlati esiküljele ehk 100 latisele? Põhimõtteliselt oli ta meie Jakob Hurda ekvivalent, kes süstematiseeris Läti rahvaluule (Latviju dainas) ning oli „noorte lätlaste“ liikumise prominentsemaid figuure. Tema järgi on nimetatud 1977. aastal üks väikeplaneete, numbritähisega 3233 ja Riia üks peatänavaid. **Kes?**

- 24.

Euroopas on säilinud kolm kirkust eraldiseisvat kellakoda, üks neist Eestis. Küsitav kellatorn püstitati 1638. aastal ja restaureeriti 2009. Kellakoda asub kirikust mõnisada meetrit edela suunas kõrgendikul. See puukatusega kiviehitus on Eestis ainus kirikust eraldi paiknev kellatorn, mis on tänapäevani säilinud. Euroopas on see ainus, kus kellad veel helisevad. Kirik ise ehitati 13. sajandi kolmanda veerandil ning kirik on olnud kasutusel ka meremärgina. 2017. aasta suvel sai kirik ka teise kella. **Mis kiriku kellatornist on jutt?**

25. **Mis nime kannab kuuldav duo?**

26. ...film asutati 1934. aastal ning see tegeleb peamiselt fotograafiatarvetega, kuid samuti kosmeetika ja meditsiinitarvete tootmisega. ... Xerox toodab aga printereid ja koopiamasinaid ning ettevõttes töötab kokku ligi 46 000 inimest. **Mis nimi kõlbab punktiirile?**

27.

Kelle mälestuseks tehtud monumente näete Tallinnas ja Odessas? Peterburis võeti temale tehtud mälestussammas maha, kuna pidi olema liiga gei asi.

28. **Millise Aafrika riigi suurim linn on Douala?** Riigi pealinn see ei ole, küll nimetatakse 2,5 miljoni elanikuga linna riigi majanduskeskuseks. Seda õigusega, sest erinevalt sisemaal asuvast pealinnast paikneb küsitav linn Biafra lahe ääres.

29.

Selle aasta algul valmis Dubais 356 m kõrgune Gevora. Tegemist on maailma kõrgeima ... **Mis tüüpi hoonega?**

30. **Kes kirjutas sõnad? Kes laulab?**

31. See Lääne-Virumaalt Vinni-Pajustist pärit naine oli veel kümme aastat tagasi aktiivne mälumängur TÜMK-is ning lõi kaasa ka Tartu linna meistrivõistlustel. Tartu Ülikooli rahvamajanduse eriala bakalaureusetöö teemaks oli „Tervisepoliitika meetmete mõju hindamine majandusarengule“. Magistrikraadi sai juba Londoni ülikoolist. Hilisemas karjääris on kõige pikemalt töötanud Praxises tervisepoliitika analüütikuna. On abielus Treffneri kuldmedaliga lõpetanud mehega, kes bakakraadi sai USA-st Princetonist. **Kes?**

32. **Kelle maali näete?** Ta oli konstruktivismi eestkõnelejad. Ilmselt Ungari üks kuulsamaid kunstnikke. Sünnipäralt juut, kelle nimi oli algselt Laszlo Weisz. Hiljem muutis nime ungaripärasemaks. Oli kuulsa Bauhausi kooli professor. Suri 1946 Chicagos leukeemiasse.

33. Alabama suurimal linnas on Euroopas nimekaim. **Mis nime need kaks linna kannavad?** Ehk aitavad edasi vihjed, et Alabama küsitav oli 60ndal Tsiviilõiguste Liikumise (Civil Rights Movement) üks keskusi. Samuti on linna mainitud Lynyrd Skynyrdi "Sweet Home Alabamas" ning Ram Jami "Black Bettys".

- 34.

Sportlane pildil uuendas oma spordialal tänava USA rekordit, kuigi võistlusel, kus ta rekordit uuendas, ei võistelnud ta üldse Ühendriikide eest. **Kes?**

35. **Kuuldava laulu autor?**

36. Sele kuni 400 aasta vanuseks ja 20 meetri kõrguseks kasvava puu (*Juglans regia*) tõid Euroopasse (vähemalt Alpidest põhja poole) roomlased. Tema produkt on üsna toiteainerikas – 100g sisaldab 62g rasva ja annab ca 660 kcal energiat (umbes või ja margariini vahepeal). Ajaloo vältel on arvatud, et see aitab peavalu vastu, pikendab eluiga ja on viljakuse sümbol (kõik seotud tema erinevate füüsiliste omadustega). Näete pildil ka puu vilja. **Millega tegu?**

37. See järv on Kesk-Euroopa suurim äravooluta järv, või täpsemalt valgla. Kui arvestada järve territooriumi ulatust Austrias (240 km²) on ta suurim riigi järv. (Bodensee suurus on 59 km²). Järve tegelik suurus on 315 km², mida Austria jagab Ungariga. Järv asub 115 m üle merepinna, ehk on sisuliselt Austria madalaim koht. Järve maksimumsügavus on 1,8 meetrit ja keskmine sügavus vaevu meeter. Selline madalus on järve teinud populaarseks kõiksugu algajatele purjesportlastele. Järve lähedal asub kaks Esterhazy lossi, üks Ungaris, teine Austrias. **Mis järvest on jutt?**

38. Eesti disainiauhindade galal omistati tänavu eripreemia elumuutva tootedisaini eest ühele vidinale, mis on 15 – 23 cm pikk ning mille raadius on 0,6 – 1 cm. Selle autoriteks on Grete Riim ja Mihkel Tamm. Selle vidina tootmiseks tuleb lõigata, sorteerida, puhastada, otsi käiata, põletustempliga tembeldada, pesta, kontrollida ja pakendada. Kõike tehakse käsitsi. See vidin on korduvkasutatav ja loodussõbralik ning aitab lahendada meie planeeti painavat suurt probleemi. **Mis vidinaga on tegu?**

- 39.

Vanemuise näitleja, kes on viimasel ajal leidnud kõlapinda Soome-Eesti üksikisa rollis. **Kes?**

40. Tšetšeenia pealinna Groznõi jalgpallimeeskond on Venemaa kõrgliigas pallinud järjepidevalt 2008. aastast. Edukaim on olnud 2016-17, kui saavutati 5. koht. Korra on tulnud esiliiga klubina Venemaa karikavõitjaks (2004). Klubi kandis möödunud aastani FC Tereki nime, kuid muutis siis nime. **Mis nimi klubile pandi?** Vihjeks niipalju, et ilmselgelt oli muutuse taga Kadõrovite perekond.

Tartu meistrivõistlused mälumängus – TÜMK – 03.10.2018

1.	Valdur Mikita	SP
2.	The Beast (Koletis, Elajas)	TN
3.	Bounty	LN
4.	Ragnar Pähn	MS
5.	Johannes Brahms	SP
6.	Meelis Niinepuu	MS
7.	1942	SP
8.	Weta	LN
9.	Brigitte Nielsen	TN
10.	Käsipall	TN
11.	Kastre	MS
12.	Kaalud, (kohtu kaalud, sellena tuli mõista Caesari ennast kui valitsejat)	LN
13.	Kuldnook	SP
14.	„Little Britain“	TN
15.	Visage	MS
16.	Guerlain	SP
17.	Tallinna Von Krahli Teater ja Tartu Uus Teater	LN
18.	Thomas Pynchon	TN
19.	Eno Raud	TN
20.	Disturbe, Paul Simon	TN
21.	Lindisfarne	LN
22.	Mandoliin	SP
23.	Krišjanis Barons	MS
24.	Kihelkonna	SP
25.	Öed	TN
26.	Fuji	TN
27.	Steve Jobs	MS
28.	Kamerun	TN
29.	Hotell	TN
30.	Hando Runnel, Kait Tamra	SP
31.	Riina Sikkut (Rae)	TN
32.	Laszlo Moholy-Nagy	MS
33.	Birmingham	SP, MS
34.	Armand Duplantis (Rootsi teivashüppaja)	TN
35.	Agnetha Fältskog	LN
36.	Kreeka pähklid	LN
37.	Neusiedli ehk Fertö järv	
38.	Pillirookõrs	SP
39.	Reimo Sagor	MS
40.	Ahmat (endise Tšetšeenia presidendi Ahmat Kadõrovi järgi)	MS

Küsimused koostasid: Silja Paavle (SP), Tiit Naarits (TN), Matis Song (MS) ja Lauri Naber (LN)

TÄNAME TÄHELEPANU EEST!